

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу Молочко Анастасії Сергіївни
на тему «Розвиток жіночого боксу за сучасних умов міжнародного
спортивного руху», представлену на здобуття ступеня доктора філософії з
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017Фізична
культура і спорт

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку міжнародного олімпійського руху жіночий спорт, особливо у контактних видах єдиноборств, набуває стратегічного значення. Актуальність теми дисертації Анастасії МОЛОЧКО зумовлена відсутністю спеціалізованого науково-методичного забезпечення для жіночого боксу, який був включений до програми Олімпійських ігор (2012 р.). Історична орієнтація на чоловічі моделі підготовки не відповідає фізіологічним, психологічним та біомеханічним особливостям спортсменок. Відтак, дослідження, спрямоване на обґрунтування організаційно-управлінських та спортивно-педагогічних засад розвитку цього виду спорту, є своєчасним, необхідним та повністю відповідає сучасним викликам спортивної науки та практики.

Аналіз науково-методичної літератури. Автор провів ґрунтовний аналіз вітчизняних та зарубіжних джерел, присвячених історії розвитку жіночого боксу, психофізіологічним відмінностям у підготовці спортсменок, а також сучасним тенденціям міжнародного спортивного руху. Дисертантка чітко окреслила наукову проблему, яка полягає у браку комплексних досліджень, що поєднували б управлінський, організаційний та методичний аспекти розвитку жіночого боксу. Це дозволило переконливо обґрунтувати вибір теми та підкреслити її наукову новизну.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016-2020 рр. в рамках теми 2.27 «Вдосконалення системи спортивної підготовки і змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів в сучасних умовах інтенсифікації змагальної діяльності» та плану Національного університету

фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. за темою 1.2. «Історіографія олімпійських видів спорту як джерело вивчення олімпійської спадщини» (№ держреєстрації 0121U108333).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування теоретичних засад розвитку жіночого боксу за сучасних умов міжнародного спортивного руху. Для досягнення поставленої мети було визначено наступні завдання:

1. Проаналізувати передумови виникнення і становлення жіночого боксу та розглянути актуальні проблеми тренувальної і змагальної діяльності спортсменок на підставі даних науково-методичної літератури та мережі Інтернет.

2. Систематизувати ключові фактори впливу та визначити їх пріоритетну значущість для сучасного розвитку жіночого боксу в світі і в Україні.

3. Розкрити специфічні особливості змагальної діяльності та закономірності становлення вищої спортивної майстерності жінок-боксерів на аматорському та професійному рівні.

4. Надати характеристику сучасній ієрархічній системі управління розвитком боксу в світі та розглянути особливості комунікації провідних спортивних організацій і установ.

5. Розробити концептуальну модель розвитку жіночого боксу в Україні за сучасних умов міжнародного спортивного руху та представити перспективні шляхи її практичної реалізації.

Наукова новизна одержаних результатів. Одержані результати мають значну наукову новизну, оскільки **вперше**:

– вперше показано історію розвитку жіночого боксу з урахуванням сукупності процесів та явищ, які відбуваються у суспільстві, взагалі, та спорті, зокрема:

– вперше обґрунтовані та представлені історичні етапи розвитку жіночого боксу в світі та його інтеграція у міжнародну систему фізкультурно-спортивного руху;

- вперше представлено у вигляді цілісної системи сукупність проблем розвитку жіночого боксу;
- вперше систематизовані та представлені ключові фактори, що визначають розвиток жіночого спорту в сучасних умовах міжнародного спортивного руху;
- вперше представлена система міжнародних жіночих змагань з боксу та ієрархічна структура організації та управління аматорським та професійним боксом;
- представлена нова концептуальна модель розвитку жіночого боксу в Україні та визначені стратегічні напрями побудови багаторічного процесу спортивної підготовки спортсменок;
- доповнені дані щодо особливостей змагальної діяльності жінок-боксерок на сучасному етапі розвитку боксу та представлені основні етапи становлення спортивної майстерності протягом багаторічної кар'єри в професійному боксі;
- доповнені дані щодо проблеми ранньої орієнтації спортсменок на успішні виступи у молодіжних змаганнях та форсування процесу підготовки в першій стадії багаторічного вдосконалення;
- доповнені данні щодо особливостей змагальної діяльності жінок-боксерів різних вагових категорій та здійснений їх порівняльний аналіз із даними чоловіків;
- доповнені знання про соціально-історичні умови розвитку жіночого спорту в світі.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна. Наукові положення та висновки, сформульовані в дисертації, є достатньо обґрунтованими та достовірними. Це забезпечується використанням комплексу сучасних методів дослідження (теоретичний аналіз, соціологічне опитування, експертна оцінка, системний аналіз) та належною репрезентативністю вибірки. Новизна результатів підтверджується тим, що

вперше здійснено комплексний підхід до вивчення жіночого боксу не лише як спортивно-педагогічної проблеми, а і як об'єкта організаційно-управлінської діяльності в умовах міжнародного спортивного руху.

Теоретичне значення. Результати дослідження розширюють та поглиблюють теоретичні уявлення про систему багаторічної підготовки спортсменів у контактних видах єдиноборств з урахуванням гендерних відмінностей, доповнюючи педагогічні концепції у сфері фізичної культури і спорту. Обґрунтування теоретичних засад розвитку жіночого боксу є вагомим внеском у теорію спортивного менеджменту та педагогіку спорту.

Практичне значення одержаних результатів. Практична цінність дисертації полягає у можливості безпосереднього використання її результатів державними органами управління у сфері фізичної культури і спорту, національними та регіональними федераціями боксу в Україні, а також тренерами. Розроблена концептуальна модель та деталізовані принципи можуть слугувати основою для розробки галузевих стандартів та програм підготовки спортсменок, сприяючи оптимізації тренувального процесу та підвищенню безпеки занять.

Особистий внесок здобувача. Дисертація містить результати власних досліджень Анастасії МОЛОЧКО. Здобувачкою особисто було проведено комплексний аналіз науково-методичної літератури, здійснено збір та статистичну обробку емпіричних даних, розроблено та теоретично обґрунтовано концептуальну модель, а також сформульовано висновки та практичні рекомендації.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг роботи – 216 сторінок. Робота містить 12 таблиць і 35 рисунків. Список використаної літератури налічує 185 найменувань.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження апробовані та доповідалися на низці

міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій та семінарів, що засвідчує наукову комунікацію здобувача та визнання її результатів. Зокрема, наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації, включають:

- на міжнародному рівні: «Молодь та олімпійський рух» (Київ, Україна, 2022 р.); Міжнародній конференції «Спорт, олімпізм, здоров'я» (Кишинів, Республіка Молдова, 2022 р.), XX науково-методичній конференції «Фізичне виховання в контексті сучасної освіти» (Київ, Україна, 2025 р.).
- на всеукраїнських заходах: I Відкрита конференція молодих вчених ННОІ, присвячена Олімпійському дню “Олімпійський спорт і освіта” (Київ, Україна, 2025 р.).

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях. Наукові результати дисертаційного дослідження висвітлені у 6 наукових працях, серед яких 5 статей опубліковано у фахових виданнях України, що входять до переліку наукових фахових видань, затверджених МОН України, та 1 публікація має апробаційний характер.

Опубліковані праці відображають основні теоретичні положення, результати емпіричних досліджень, висновки та практичні рекомендації, що становлять зміст дисертаційної роботи, забезпечуючи її належну апробацію та наукову достовірність.

Зміст дисертації та її основні положення. У Вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, наукову новизну, теоретичне та практичне значення дослідження, а також подано відомості щодо структури роботи та методологічної бази.

Перший розділ присвячений соціально-педагогічним передумовам та проблемам розвитку жіночого боксу. Автор глибоко аналізує історичні етапи становлення жіночого боксу як олімпійського виду спорту, починаючи з його інтеграції у програму Олімпійських ігор (Лондон, 2012). Виявлено, що основними факторами, які стримують прогрес, є інерція у застосуванні

тренувальних методик, розроблених для чоловіків, та відсутність належного науково-методичного супроводу з урахуванням гендерних особливостей.

Другий розділ систематизує та пріоритезує ключові чинники впливу на розвиток жіночого боксу. На основі результатів соціологічного опитування значної групи експертів (тренери, спортсмени, функціонери) встановлено пріоритетні фактори, серед яких домінують позитивні тенденції у міжнародному русі, вдосконалення матеріально-технічної бази та якість кадрового забезпечення. Критично важливим результатом є виявлення значної диференціації у пріоритетах між тренерами-чоловіками та тренерами-жінками, що обґрунтовує необхідність збільшення представництва жінок на управлінських та тренерських посадах.

Третій розділ розкриває специфічні особливості змагальної діяльності, багаторічної підготовки та спортивної кар'єри жінок-боксерів. Детально обґрунтовано необхідність суворої індивідуалізації тренувального процесу з обов'язковим урахуванням фізіологічних циклів та гормональних особливостей спортсменок. Також представлено та проаналізовано дві основні моделі побудови багаторічної спортивної кар'єри (аматорський та професійно-аматорський шляхи), що має вагоме практичне значення для планування.

Четвертий розділ аналізує ієрархію управління боксом у світі, детально розкриваючи складну структуру взаємодії між основними аматорськими (МОК) та професійними (WBA, WBC, IBF, WBO) організаціями. Виявлено ключову проблему відсутності єдиної консолідованої позиції та чіткої системи управління на міжнародному рівні, що створює нестабільність та негативно впливає на стабільність розвитку жіночого боксу.

П'ятий розділ присвячений розробці та теоретичному обґрунтуванню концептуальної моделі розвитку жіночого боксу в Україні. Запропонована модель включає стратегічні цілі, принципи (зокрема, безпечності тренувань, індивідуалізації, орієнтації на потреби жінок та автономності) та перспективні напрями її реалізації на національному рівні, забезпечуючи перехід від аматорського до професійного боксу.

У **Висновках** узагальнено результати дослідження та сформульовано практичні рекомендації для органів управління спортом, національних федерацій та тренерського складу.

Дискусійні питання та зауваження. Дисертаційна робота є цілісним та завершеним дослідженням, яке заслуговує на високу оцінку. Як дискусійні питання та напрямки для подальшого вдосконалення, можна відзначити:

1. З огляду на унікальні фізіологічні та соціальні особливості, варто було б детальніше проаналізувати та запропонувати шляхи для посилення психологічної підтримки спортсменок та формування позитивної самооцінки у контексті соціальних стереотипів, пов'язаних із жіночим боксом.

2. Для підвищення практичної значущості розділу 3 ("Особливості підготовки") доцільно було б розробити конкретні диференційовані тренувальні програми (мікро- та мезоцикли) з урахуванням фаз менструального циклу спортсменок.

3. У контексті обґрунтованої ієрархії управління (Розділ 4), доцільно було б надати більш конкретні рекомендації щодо механізмів міжінституційної співпраці (МОК, національні федерації, професійні організації) для забезпечення стабільного трансферу спортсменок між аматорським та професійним боксом.

4. Недостатньо уваги приділено дослідженню впливу медіа-освітлення та комерціалізації жіночого боксу на його подальший розвиток та залучення спонсорів, що є критичним чинником у сучасному міжнародному спорті.

5. З огляду на використання соціологічних методів (опитування експертів), було б цікаво поглибити аналіз кореляційних зв'язків між пріоритетами чинників розвитку (Розділ 2) та фактичними спортивними результатами національних збірних для більш жорсткого ранжування управлінських рішень.

Вказані зауваження мають дискусійний характер і не зменшують наукової та практичної цінності дисертації.

Висновок про відповідність дисертації встановленим чинним вимогам. Дисертаційна робота **МОЛОЧКО Анастасії Сергіївни** на тему **«Розвиток жіночого боксу за сучасних умов міжнародного спортивного руху»** є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке має достатнє теоретичне й практичне значення. За своїм змістом, обґрунтованістю висновків, новизною отриманих результатів, вона відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01. 2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її авторка заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Рецензент:

кандидат наук з фізичного виховання
і спорту, доцент, професор кафедри історії
та теорії олімпійського спорту
Національного університету фізичного
виховання і спорту України

 Марія ПРИЙМАК

Проректор з науково-педагогічної роботи
Національного університету
фізичного виховання і спорту України,
доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор

Ольга БОРИСОВА